

**Noziedzīgi iegūtu
līdzekļu legalizācijas un
terorisma finansēšanas
novēršanas un
sankciju ievērošanas**

**POLITIKA UN
VADLĪNIJAS**

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Būtisks solis nozares pašregulācijā – ievadvārdi	1
2. Īss ieskats: Asociācijas politika un vadlīnijas	2
3. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju piemērošanas politika	4
4. Vadlīnijas OFAC sankciju ievērošanā	9
5. Vadlīnijas par paaugstināta riska jurisdikcijām	10
6. Informācijas apmaiņas pamatprincipi starp finanšu institūcijām saistībā ar NILLTPFNL piemērošanu	11
7. Pretkorupcijas politika un politiskās darbības ierobežojumi	12
8. Vadlīnijas neatkarīgai ārējai finanšu institūcijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas sistēmas pārbaude	14
9. Saīsinājumi	17

Būtisks solis nozares pašregulācijā – ievadvārdi

“

“2017. un 2018. gadā vadlīnijas bija būtisks banku industrijas pašregulācijas instruments banku sektora proporcionālai, adekvātā risku vērtējumā balstītai augsta riska ekspozīcijas mazināšanai. Vadlīnijās ietverti, piemēram, ieteikumi augsta riska čaulas veidojumu neapkalpošanai un labākā prakse OFAC sankciju ievērošanā. Vadlīnijas uzsāka Latvijas finanšu sektora transformāciju uz ilgtspējīgāku biznesa modeli, mazinot transakciju biznesa modeļa īpatsvaru. Vadlīnijas, kā pastāvīgi pilnveidojams instruments, savu aktualitāti nav zaudējušas, sekošana tām ikdienas darbā tiek uzraudzīta, kā Asociācijas ietvaros, tā vērtējot banku iekšējās kontroles sistēmas.

Asociācija Vadlīnijas papildina un uzlabo atbilstoši aktuālajai situācijai, it īpaši mainoties pastāvošajiem riskiem. Vadlīnijas nav sīki detalizēts dokuments, tās nosprauž galvenos sasniedzamos mērķus un atbilstības kultūras iedzīvināšanai nepieciešamos pamatprincipus. Vadlīnijas neaizstāj Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdotos normatīvos noteikumus un ieteikumus. To uzdevums ir stiprināt atbilstības kultūru banku ikdienas darbā un veicināt starptautiski vispāratzītās labākās prakses ieviešanu kā darbības standartu Latvijas finanšu sektorā.”

SANITA BAJĀRE,

Finanšu nozares asociācijas valdes priekšsēdētāja

“

“Šo vadlīniju mērķis ir veicināt visaugstāko standartu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā piemērošanu starp Asociācijas biedriem. Asociācijas biedri allaž ir centušies uzlabot šos standartus, kā arī nodrošināt, lai mūsu darbs būtu maksimāli efektīvs un sasniegtu noteiktos mērķus. Līdz ar to mēs regulāri pārskatām šīs vadlīnijas, tās papildinot ar jauniem standartiem un labāko praksi.

Šis vadlīniju atjauninājums galvenokārt saistīts ar uzlabojumiem informācijas apmaiņā starp Asociācijas biedriem, būtiski paātrinot informācijas apmaiņu, tādējādi padarot mūsu darbu efektīvāku. Tāpat mēs esam papildinājuši vadlīnijas, ieviešot “trauksmes cēlēja” principus. Tas dos mums iespēju būt pārliecinātākiem, ka finanšu iestādes pilnā mērā ievēro likumdošanas un šo standartu prasības. Ar šo tiek iedibināta iespēja personām brīvi, nebaidoties no sankcijām un sodiem, ziņot par pārkāpumiem likumdošanas prasību ievērošanā. Tādējādi tiks nodrošināta sistēma, ka pārkāpumi nevarēs palikt nepamanīti.

Esmu pārliecināts, ka šie uzlabojumi ir vēl viens solis virzienā uz Latvijas finanšu sistēmas uzlabošanu un risku samazināšanu tās izmantošanai “naudas atmazgāšanai”.”

ULDIS UPENIEKS, CAMS

Asociācijas Darbības atbilstības komitejas līdzpriekšsēdētājs,
banka Citadele valdes loceklis atbilstības jautājumos

“Finanšu pakalpojumu nozarē nemitīgi notiek izaugsme un transformācija. Aizvien biežāk sākam izmantot dažādas tehnoloģijas, kas ļauj mums ātrāk, ērtāk un vienkāršāk veikt maksājumus un izmantot citus finanšu pakalpojumus.

Šis ātrums un vienkāršība var tikt izmantota arī negodprātīgiem mērķiem, tāpēc finanšu nozarei ir jāturpina nodrošināt atbilstību augstākajiem standartiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju ievērošanas standartiem.

Apjomīgais darbs, kas paveikts līdz šim ir nesis savus augļus. Šī politika un vadlīnijas ir daļa no Latvijas uzstādītajiem augstajiem standartiem cīņā ar finanšu noziegumiem. Tai pat laikā finanšu nozare un atsevišķi tās dalībnieki nav vienuļas salas. Svarīga ir tiesībsargājošo iestāžu, finanšu tirgus dalībnieku, Finanšu izlūkošanas dienesta, regulatoru un citu valsts iestāžu sadarbība, jo tikai savstarpēji sadarbojoties mēs varam stāties pretī tiem, kas vēlas izmantot Latvijas finanšu sistēmu negodprātīgiem mērķiem.

Esmu pārliecināts, ka kopā mēs varam sekmēt Latvijas finanšu nozares tālāku izaugsmi, kas nesis augļus visiem tirgus dalībniekiem, patērētājiem un arī valsts ekonomikai kopumā.”

JURIS BOGDANOVS, CAMS
Asociācijas Darbības atbilstības komitejas līdzpriekšsēdētājs,
Swedbank Atbilstības kontroles vadītājs, valdes loceklis

Īss ieskats: **Asociācijas politika un vadlīnijas**

- 2.1. Asociācijas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas politikā ietverti šādi pamatprincipi, ko Asociācijas biedri ievēro AML/CFT jomā:
 - 2.1.1. Nepārprotama nesadarbošanās ar uzņēmumiem, kas ir nelicencēti finanšu starpnieki;
 - 2.1.2. Prasības sadarbībai ar čaulas veidojumiem;
 - 2.1.3. Nulles tolerance pret likumu pārkāpumiem un prettiesisku rīcību;
 - 2.1.4. Aktīva sadarbība ar valsts iestādēm un tiesībaizsardzības iestādēm;
 - 2.1.5. Ārvalstu, tajā skaitā ASV, normatīvo aktu principu atzīšana un ņemšana vērā;
 - 2.1.6. Piesardzības principa ievērošana, lai nodrošinātu starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanu;
 - 2.1.7. Trauksmes cēlēja kanāla uz Asociāciju izveidošana saskaņā ar Asociācijas Trauksmes celšanas vadlīnijām.
- 2.2. Asociācija aicina arī citus finanšu pakalpojumu tirgus dalībnieku ievērot šo politiku.
- 2.3. Dokumentā noteikts, ka Asociācijas padome rīkojas Asociācijas statūtos noteiktā kārtībā, lai nodrošinātu politikas un vadlīniju ievērošanu, ja tiek konstatēti tās neievērošanas gadījumi.
- 2.4. **Politikā noteikto principu efektīvai ieviešanai Asociācijas padome ir apstiprinājusi šādas vadlīnijas:**
 - 2.4.1. **Asociācijas vadlīnijas OFAC sankciju ievērošanā:**
 - 2.4.1.1. vadlīniju vispārējais princips ir OFAC sankciju pilnīga ievērošana ASV dolāros un jebkurā citā valūtā;
 - 2.4.1.2. vadlīnijās noteikta iespēja izmantot "ievēro vai paskaidro" principu, pielietot izņēmumus no šī vispārējā principa (piemēram, šādi izņēmumi var būt pamatoti un dokumentēti finanšu institūcijas grupas iekšējos noteikumos).
 - 2.4.2. **Asociācijas vadlīnijas par paaugstinātā riska jurisdikcijām:**
 - 2.4.2.1. vadlīnijas nosaka, ka finanšu institūcijas nesadarbojas ar FATF noteiktajām augsta riska jurisdikcijām (*High-Risk and Non-Cooperative Jurisdictions*);
 - 2.4.2.2. īpašu piesardzību finanšu institūcijas ievēro arī sadarbībā ar citām jurisdikcijām, kam dažādos starptautiski atzītos sarakstos ir augsta riska rangs.
 - 2.4.3. **Asociācijas informācijas apmaiņas pamatprincipi starp finanšu institūcijām saistībā ar NILLTPFNL piemērošanu:**
 - 2.4.3.1. pamatprincipi nosaka, ka informācijai, ar kuru apmainās finanšu institūcijas saistībā ar NILLTF riskiem, jābūt aktuālai, precīzai un patiesai;
 - 2.4.3.2. finanšu institūcijām iegūtā informācija ir jādokumentē, un tā nevar būt par automātisku pamatu, lai nesadarbotos ar klientu vai iespējamo klientu.
 - 2.4.4. **Asociācijas pretkorupcijas politika un politiskās darbības ierobežojumi:**
 - 2.4.4.1. politika nosaka, ka Finanšu institūcijas apņemas nodrošināt pilnīgu neiecietību pret korupciju un ierobežojumus politisko partiju finansiālai atbalstīšanai;
 - 2.4.4.2. Finanšu institūcijas nosaka dāvanu pieļaujamo vērtību sliekšni, nepiedalās biznesa izklaidē, kā arī var ieviest *Zero-gift policy*;
 - 2.4.4.3. finanšu institūcijas nosaka īpašas piesardzības pieeju ārvalstu politiski nozīmīgu personu apkalpošanai;
 - 2.4.4.4. finanšu institūcijas apzinās publiskos iepirkumus kā paaugstināta korupcijas riska jomu.

- 2.4.5. **Asociācijas vadlīnijas neatkarīgai ārējai finanšu institūcijas AML/CFT programmas pārbaudei:**
- 2.4.5.1. vadlīnijas precizē prasības, kas izvirzāmas pārbaudes veicēja kvalifikācijai un pārbaužu tvēruma noteikšanai;
 - 2.4.5.2. efektīvākai pārbaužu plānošanai un norisei vadlīnijas iesaka finanšu institūcijām laicīgi informēt FKTK par pārbaudes veicēju un pārbaudes tvērumu;
 - 2.4.5.3. vadlīnijas paredz pārbaudē konstatēto trūkumu novēršanas plāna apstiprināšanu finanšu institūcijas valdē un padomes informēšanu par to.
-

3

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju piemērošanas politika

3.1. **Ievads**

- 3.1.1. Asociācijas politikas mērķis ir noteikt Asociācijas biedriem standartus AML/CFT jomā.
- 3.1.2. Politika ir rekomendējoša, to brīvprātīgi ievēro visi Asociācijas biedri. Politikā termins "Finanšu institūcija" apzīmē Asociācijas biedru vai asociēto biedru. Asociācijas asociētie biedri politiku ievēro tādā apmērā, kas nepieciešams to darbībai raksturīgo AML/CFT risku pilnīgai pārvaldīšanai. Asociācija aicina ievērot šo politiku arī citus finanšu pakalpojumu tirgus dalībniekus, kas nav Asociācijas biedri.
- 3.1.3. Finanšu institūcijas stiprina cīņu pret globālo un lokālo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu. Finanšu institūcijas apzinās savu nozīmi šajā cīņā, tāpēc, apstiprinot šo politiku, apliecina savu vienošanos par AML/CFT augstāko standartu ieviešanu un ievērošanu savā ikdienas darbā.
- 3.1.4. Finanšu institūcijām ir tiesības savā darbībā ievērot stingrākus riska pārvaldības standartus, nekā noteikts šajā politikā.
- 3.1.5. Latvijas finanšu sektora attīstībai un eksportspējīgu finanšu pakalpojumu veicināšanai ir būtiska Latvijas finanšu tirgus augstas reputācijas veidošana un saglabāšana attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas regulējuma un starptautiskās labākās finanšu institūciju prakses ievērošanu.
- 3.1.6. Asociācija sadarbībā ar valsts un nevalstiskā sektora partneriem mērķtiecīgi uzlabo uzņēmējdarbības un finanšu pakalpojumu sniegšanas vidi Latvijā. Ņemot vērā minēto, Asociācijas būtisks darbības virziens ir, sadarbojoties ar Latvijas un ārvalstu, īpaši ES, Eiropas Ekonomiskās zonas un ASV valsts iestādēm un finanšu institūcijām, pastāvīgi pilnveidot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas politiku un procedūras, izstrādājot Asociācijas rekomendācijas un veicinot atbilstošu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas atbilstības politiku un procedūru īstenošanu Finanšu institūcijās.
- 3.1.7. Politika papildina Finanšu institūciju sociālo hartu, detalizējot Finanšu institūciju nostāju biznesa ētikas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jautājumos.
- 3.1.8. Asociācijai ir aktīva loma šīs politikas īstenošanā, tajā skaitā nodrošinot atbalstu politikā noteikto principu piemērošanā, kā arī nepieciešamo pašregulācijas instrumentu apstiprināšanā un īstenošanā.
- 3.1.9. Finanšu institūcijas sniedz Asociācijai ziņojumus un kopsavilkumus par to atbilstību politikai un tās īstenošanai izdotajām Asociācijas vadlīnijām, kas minētas politikas 20. punktā, lai Asociācija varētu laikus apkopot un sniegt pamatotu informāciju visām ieinteresētām pusēm.

3.2. **Risku kultūra**

- 3.2.1. Nulles tolerance¹ attiecībā uz normatīvo aktu tišiem pārkāpumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas novēršanas, starptautisko, nacionālo un eksteritoriālo sankciju ievērošanas jomā veido pamatu sekmīgai cīņai ar globālo un lokālo naudas atmazgāšanu un terorisma finansēšanu. Finanšu institūcijas nepieļauj atkāpes no normatīvo aktu prasībām. Vienlaicīgi Finanšu institūcijas apzinās, ka vienmēr pastāv normatīvo aktu interpretācijas risks.

¹ Nulles tolerance – Finanšu institūcijas, izpildot AML/CFT jomā darbību regulējošos likumus, citus tiesību aktus, kā arī ar to darbību saistītos pašregulējošo institūciju noteiktos standartus (piemēram, Finanšu institūciju sociālo hartu, Asociācijas vadlīnijas), profesionālās rīcības un ētikas kodeksus un citus AML/CFT jomā pieņemtus labākās prakses standartus, nepiemēro pieļaujamus riska līmitus, kas izteikti monetārā formā (piemēram, pieļaujama soda naudas apmērs).

- 3.2.2. Finanšu institūcijas apzinās, ka strauji augošās industrijās vienmēr būs nepilnīgi regulētas jomas vai pelēkās zonas, līdz ar to Finanšu institūcijas pastāvīgi un proaktīvi atjaunina un stiprina savas atbilstības politikas un procedūras, pamatojoties uz korporatīvām vērtībām un ētikas principiem, izvērtējot visus riskus, tajā skaitā arī jomās, kurās nav normatīvā regulējuma.
- 3.2.3. Finanšu institūcijas pilnībā respektē valsts un īpaši finanšu nozares uzraudzības un kontroles iestāžu centienus cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, atzīstot to noteiktās prasības par minimālo standartu, ko apņemas ievērot ikdienas darbā.
- 3.2.4. Lai sekmētu kopīgos centienus cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, Finanšu institūcijas aktīvi sadarbojas ar visām ieinteresētajām pusēm, tajā skaitā valsts pārvaldes institūcijām un tiesību aizsardzības iestādēm.
- 3.2.5. Nosakot un dokumentējot korporatīvās vērtības, Finanšu institūcijas apzinās savu nozīmi tautsaimniecībā. Tā kā šo nozīmīgo lomu sekmīgi var pildīt tikai attīstīts un uzticams finanšu sektors, Finanšu institūcijas pastāvīgi uztur augstus profesionālās rīcības un ētikas standartus, ievērojot, ka finanšu institūcijas ir pakļautas augstam noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riskam.
- 3.2.6. Pieņemot lēmumu, Finanšu institūciju padomes locekļi, valdes locekļi, struktūrvienību vadītāji un citi darbinieki vērtē ne tikai lēmuma mantisko ienesīgumu, bet primāri tā atbilstību normatīvajiem aktiem, augstiem ētikas standartiem un to, vai lēmums nenonāk pretrunā ar visas finanšu nozares un sabiedrības interesēm.
- 3.2.7. Īpaši svarīgi, lai augstie ētikas standarti ierobežotu jebkādu prettiesisku darbību un netiktu pieļauta "apzinātas neredzēšanas"² situācija, neatkarīgi no tā, kur tā tiek veikta.

3.3. **Normatīvo aktu un standartu piemērošana**

- 3.3.1. Finanšu institūcijas ievēro atbilstības likumus, noteikumus un standartus³, tajā skaitā nozares pašregulējošo dokumentu prasības.
- 3.3.2. Finanšu institūcijas savā darbībā atzīst un ņem vērā arī citu ar to darbību saistīto valstu, tajā skaitā ASV, normatīvo aktu principus AML/CFT jomā, ciktāl tie nav pretrunā ar ES tiesību aktu vai Latvijas normatīvo aktu prasībām.
- 3.3.3. Finanšu institūcijas ievēro šādus starptautiskus standartus un labākās prakses vadlīnijas:
 - 3.3.3.1. FATF rekomendācijas;
 - 3.3.3.2. Bāzeles Banku uzraudzības komitejas vadlīnijas;
 - 3.3.3.3. *Wolfsberg* grupas vadlīnijas.
- 3.3.4. Lai īstenotu politiku, Finanšu institūcijas ievēro šādas Asociācijas apstiprinātas vadlīnijas:
 - 3.3.4.1. Asociācijas vadlīnijas OFAC sankciju ievērošanā;
 - 3.3.4.2. Asociācijas vadlīnijas par paaugstināta riska jurisdikcijām;
 - 3.3.4.3. Asociācijas informācijas apmaiņas pamatprincipus starp finanšu institūcijām saistībā ar NILLTPFNL piemērošanu;
 - 3.3.4.4. Asociācijas pretkorupcijas politiku un politiskās darbības ierobežojumus;
 - 3.3.4.5. Asociācijas vadlīnijas neatkarīgai ārējai finanšu institūcijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas politiku un procedūru pārbaudei.
 - 3.3.4.6. Asociācijas Trauksmes celšanas vadlīnijas.

3.4. **Atbilstības politikas un procedūras**

- 3.4.1. Finanšu institūcijas nodrošina, ka NILLTF riska pārvaldības politikas un procedūras (atbilstības programma) ir atbilstošas un pietiekamas to darbībai un riskiem. Formāla normatīvo aktu pilnīga izpilde negarantē, ka atbilstības politikas un procedūras ir piemērotas un pietiekamas.

² Situācija, kad persona cenšas izvairīties no civiltiesiskās vai kriminālatbildības par nelikumīgu rīcību, apzināti ignorējot sev zināmus faktus, kas to padara atbildīgu.
³ Atbilstības likumi, noteikumi un standarti (compliance laws, rules and standards) – Finanšu institūcijas darbību regulējošie likumi un citi tiesību akti, ar Finanšu institūcijas darbību saistītie pašregulējošo institūciju noteiktie standarti, profesionālās rīcības un ētikas kodeksi un citi ar Finanšu institūcijas darbību saistīti labākās prakses standarti.

- 3.4.2. Finanšu institūcijas regulāri nodrošina tām piemītošo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku, kā arī starptautisko, nacionālo un eksteritoriālo sankciju risku visaptverošu novērtējumu. Papildus neatkarīgām atbilstības pārbaudēm Finanšu institūcijas regulāri veic un dokumentē stresa testus un to politiku un procedūru kvalitātes apliecinājuma pārbaudes.
- 3.4.3. Ievērojot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska, starptautisko, nacionālo un eksteritoriālo sankciju riska visaptverošas izvērtēšanas rezultātus, Finanšu institūcijas izveido atbilstošu iekšējās kontroles sistēmu.
- 3.4.4. Finanšu institūcijas apzinās, ka normatīvajos aktos noteiktie iekšējās kontroles sistēmas elementi var būt nepietiekami un paredz tikai minimālās prasības, tāpēc atbilstošu iekšējās kontroles sistēmu būtiski veidot, pamatojoties uz visaptveroša risku novērtējuma rezultātiem.
- 3.4.5. Finanšu institūcijas darbības integritātes nodrošināšanai un NILLTF riska pārvaldībai nodrošina speciālu personālu⁴ (turpmāk – Atbildīgā amatpersona).
- 3.4.6. Finanšu institūcijas Atbildīgās amatpersonas amatā ieceļ tikai augsti kvalificētus ekspertus, kuri atbilst formālajām pieredzes un kvalifikācijas prasībām⁵, kā arī spēj nodrošināt augstus ētikas standartus savu lēmumu pieņemšanā un ir to apliecinājuši iepriekšējā darbībā.
- 3.4.7. Finanšu institūcijas nepieļauj interešu konflikta situācijas, tajā skaitā nepotismu, ieceļot Atbildīgās amatpersonas.
- 3.4.8. Apzinoties riskus un globālo politisko situāciju, Finanšu institūcijas nodrošina, ka tiek izveidota speciāla Atbildīgās amatpersonas kategorija – par sankciju prasību ievērošanu atbildīgais darbinieks (*Sanctions Officer*).
- 3.4.9. Ja darījumi rada aizdomas par pašu darījumu vai klientu sakritību (atbilstību) ar starptautiskajām, nacionālajām vai eksteritoriālajām sankcijām, Finanšu institūcijas veic padziļinātu izpēti un savus lēmumus balsta uz piesardzības principu – tas nozīmē, ka darījumi netiek izpildīti, ja nav iespējams veikt pietiekamu apstākļu noskaidrošanu un izpēti, tādējādi novēršot radušās aizdomas. Finanšu institūcijas nesoda darbiniekus, kas pēc konsultācijām ar Atbildīgo amatpersonu nolemj neslēgt darījumu vai nesniegt finanšu pakalpojumu, jo pastāv pamatotas šaubas par iespējamu sankciju pārkāpumu.
- 3.4.10. Lai nodrošinātu darbības atbilstību politikā definētajiem principiem, Finanšu institūcijas regulāri nodrošina neatkarīgas ārējās pārbaudes. Asociācijas neatkarīgu ārējo pārbaudžu vadlīnijās ir precizētas prasības attiecībā uz to veicējiem un tvērumu.

3.5. **Sadarbība ar specifiskiem klientu segmentiem**

- 3.5.1. Finanšu institūcijas apzinās, ka uzņēmumi, kuri:
 - 3.5.1.1. sniedz starpniecības pakalpojumus maksājumu un norēķinu veikšanā, un kuri neietilpst vienā uzņēmumu grupā ar reālu saimniecisko darbību praktizējošu uzņēmumu (kurš veido saimnieciskās darbības veidam atbilstošu ekonomisko vērtību un iesniedz kompetentajām iestādēm finanšu pārskatus);
 - 3.5.1.2. savā darbībā pamatā izmanto elektronisko naudu vai virtuālās valūtas;
 - 3.5.1.3. pamatā darbojas, izmantojot neregulētas norēķinu sistēmas, un kuri nav licencētas un uzraudzītas kredītiestādes, maksājumu pakalpojumu sniedzēji vai elektroniskās naudas iestādes, pakļauj Latvijas finanšu institūciju sektoru nesamērīgam riskam. Šāda veida uzņēmumi faktiski veido alternatīvu maksājumu pakalpojumu industriju, kas ligzdo⁶ Finanšu institūcijās.
- 3.5.2. Finanšu institūcijas apzinās, ka uzņēmumi, kam nav saistības ar reālu saimniecisko darbību vai kas neveido saimnieciskās darbības veidam atbilstošu ekonomisko vērtību, pakļauj Latvijas finanšu institūciju sektoru augstam riskam, un tāpēc Finanšu institūcijas nesadarbojas ar šādiem klientiem – čaulas veidojumiem (*shell companies*). Reālu saimniecisko darbību raksturo tiesiski un ekonomiski pamatoti darījumi, kuri atbilst šādām pazīmēm:

⁴ Par NILLTF novēršanas likuma prasību ievērošanu atbildīgais Finanšu institūcijas valdes loceklis un par NILLTF novēršanas likuma prasību ievērošanu atbildīgie Finanšu institūcijas darbinieki (AML/CFT Officer, MLR Officer, Sanctions Officer, Iekšējie auditori (Internal Auditors), kuri specializējas AML/CFT jomā utt.).

⁵ Piemēram, CAMS vai līdzvērtīgs starptautiski atzīts sertifikāts.

⁶ Ligzdošana – neregistrēta maksājumu pakalpojumu sniegšana, piekļūstot maksājumu sistēmām caur finanšu institūcijas maksājumu pakalpojumiem.

- 3.5.2.1. klientam ir darījumu partneri, par kuriem ir dokumentēta vai publiski pieejama informācija, kas skaidri raksturo to darbības mērķi, piemēram, preču darījums ir ar zināmu preču ražotāju vai izplatītāju;
 - 3.5.2.2. darījumu attaisnojošie dokumenti nerada aizdomas, ka darījums ir fiktīvs, tajā skaitā, piemēram:
 - 3.5.2.2.1. preču darījumos – pārvadājumu, uzglabāšanas, izcelsmes vai kvalitātes pārbaudes dokumentos norādīti darījumu partneri, par kuriem ir publiski pieejama informācija;
 - 3.5.2.2.2. par klienta aktīviem ir īpašuma tiesības apliecinošie dokumenti vai izraksti no reģistriem, kam ir publiska ticamība.
 - 3.5.3. Finanšu institūcijas nesniedz pakalpojumus klientiem, kuri izveidoti un darbojas, lai izvairītos no nodokļu nomaksas.
 - 3.5.4. Finanšu institūcijas apzinās, ka tā sauktie čaulas veidojumi, kas ir saistīti ar reālu saimniecisko darbību, bet kuriem piemīt citas čaulas veidojuma pazīmes, rada augstu risku, tāpēc sadarbība ar tiem ir iespējama, veicot papildu klientu izpēti un darbības uzraudzības pasākumus. Papildu klientu izpēti un darbības uzraudzības pasākumus izpilda, piemēram:
 - 3.5.4.1. iegūstot gada finanšu pārskatu par to darbību;
 - 3.5.4.2. pienācīgi dokumentējot, ka tie ir meitas uzņēmumi vai ietilpst vienā grupā ar uzņēmumiem, kas nav čaulas veidojumi, un to finanšu rādītāji tiek iekļauti mātes uzņēmumu konsolidētajos finanšu pārskatos;
 - 3.5.4.3. pienācīgi dokumentējot, ka tie pieder fiziskām personām un to darbība tiek atspoguļota šo fizisko personu nodokļu deklarācijās;
 - 3.5.4.4. pienācīgi dokumentējot to reālo saimniecisko darbību, atbilstošos gadījumos veicot nepieciešamos pasākumus, lai pārlicinātos, ka klientu saimnieciskā darbība vai darījumi netiek veikti, izvairoties no nodokļu nomaksas.
 - 3.5.5. Lai nodrošinātu 31. līdz 34. punkta izpildi, Finanšu institūcijas izveido un uztur atbilstošus, pienācīgi automatizētus darījumu kontroles procesus, kā arī nodrošina regulāru un piemērotu darbinieku apmācību. Darījumu kontroles procesi nodrošina, ka Finanšu institūciju darbinieki nesniedz konsultācijas un nesagatavo dokumentus klientiem tādām darbībām, kas vērstas, lai izvairītos no atbilstības prasību izpildes vai nodokļu nomaksas.
- 3.6. **Ziņošana par pārkāpumiem un sankcijas**
- 3.6.1. Ja Finanšu institūcija neievēro šajā politikā noteikto, Asociācijas padome rīkojas Asociācijas Statūtos noteiktajā kārtībā.
- 3.7. **Noslēguma jautājums**
- 3.7.1. Finanšu institūcijas nodrošina politikas ievērošanu, veicot papildinājumus Finanšu institūcijas iekšējās kontroles sistēmās, un, ja nepieciešams, nosaka pārejas noteikumus šīs politikas ieviešanai, tajā skaitā darījumu attiecību izbeigšanai ar politikā noteiktajiem klientu veidiem.
-

Vadlīnijas OFAC sankciju ievērošanā

- 4.1. Finanšu institūciju darbības mērķis ir sadarbībā ar valsts un nevalstiskā sektora partneriem mērķtiecīgi uzlabot uzņēmējdarbības un finanšu sektora darbības vidi Latvijā.
- 4.2. Latvija kā Apvienoto Nāciju Organizācijas un ES dalībvalsts ir uzņēmusies pienākumu nodrošināt šo starptautisko organizāciju noteikto ekonomisko sankciju ievērošanu un izpildi savā jurisdikcijā, un drošas un stabilas finanšu sistēmas attīstībai Latvijā tieši Finanšu institūcijām ir būtiska nozīme šo starptautisko saistību izpildē.
- 4.3. Ņemot vērā vadlīniju 4.1. un 4.2. punktā minēto, viens no Finanšu institūciju darbības virzieniem ir ievērot starptautisko, nacionālo un arī eksteritoriālo sankciju režīma pastāvīgu pilnveidi, sadarbojoties ar Latvijas, ES un ASV valsts iestādēm un finanšu institūcijām, izstrādājot Asociācijas vadlīnijas un veicinot augstākajiem standartiem atbilstošu darbības pamatprincipu, sevišķi principa "Zini savu klientu" īstenošanu Finanšu institūcijās.
- 4.4. Latvijas finanšu sektora attīstībai un eksportspējīgu finanšu pakalpojumu veicināšanai citu faktoru starpā nozīmīga ir Finanšu institūciju raita un nepastarpināta sadarbība ar ASV finanšu tirgus dalībniekiem un korespondentbankām. Šādai sekmīgai un ilgtspējīgai sadarbībai būtiska ir ierobežojumu, ko ASV finanšu tirgus dalībniekiem uzliek ASV Valsts kases (*U.S. Department of the Treasury*) un OFAC noteiktās sankciju programmas ievērošana.
- 4.5. OFAC sankciju programmas aptver vairākas sankciju kategorijas, kas ir vērstas pret:
 - 4.5.1. konkrētām valstīm;
 - 4.5.2. konkrētām personām, kas ir izveidotas vai darbojas šīm sankcijām pakļauto valstu interesēs;
 - 4.5.3. konkrētām personām, kas ir identificētas kā ASV noteikto sankciju pārkāpējas;
 - 4.5.4. personām un organizācijām, kas ir saistītas ar starptautisko noziedzību.
- 4.6. OFAC sankciju ievērošana stiprinās Finanšu institūciju uzticamību un mazinās Finanšu institūciju reputācijas risku iestāšanās iespējamību, tādējādi uzlabojot Latvijas finanšu pakalpojumu sektora starptautisko reputāciju.
- 4.7. Finanšu institūcijas savā darbībā ievēro OFAC sankcijās noteiktos aizliegumus un nepieļauj tādu darījumu izpildi, kas ir pretrunā ar šiem aizliegumiem, ja tas atbilst Latvijai vai Finanšu institūcijai saistošiem normatīvajiem aktiem⁷.
- 4.8. Finanšu institūcijas pilda OFAC sankcijas saskaņā ar "ievēro vai paskaidro" (*comply or explain*) principu, proti, Finanšu institūcijas vai nu pilnībā piemēro OFAC sankciju izpildi, vai paskaidro (dokumentē) OFAC sankciju neizpildes apstākļus un iemeslus.
- 4.9. Atbilstoši vadlīniju 4.8. punkta principam Finanšu institūcijas piemēro OFAC sankciju izpildi gan attiecībā uz darījumiem un finanšu pakalpojumiem ASV dolāros, gan jebkurā citā valūtā.
- 4.10. Finanšu institūcijas iegulda visus nepieciešamos līdzekļus, lai laikus varētu novērst šķēršļus, kas kavē OFAC sankciju izpildi.
- 4.11. Finanšu institūcijas nodrošina, lai to iekšējās kontroles sistēma būtu pietiekama un piemērota OFAC sankciju ievērošanai.
- 4.12. Asociācija organizē regulāras Finanšu institūciju darbinieku apmācības par OFAC sankciju piemērošanas aspektiem un rīko informatīvus pasākumus sabiedrības informēšanai par Finanšu institūciju pienākumiem, kas saistīti ar šīm vadlīnijām.

⁷ Piemēram: Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likums un 1996. gada 22. novembra Padomes Regula (EK) Nr. 2271/96, ar ko paredz aizsardzību pret trešās valsts pieņemtu tiesību aktu eksteritoriālas piemērošanas sekām un no tiem izrietošām vai ar tiem pamatotām darbībām, kas aizliedz ES nodibinātām juridiskām personām izpildīt noteiktas ASV pieņemtas sankciju programmas pret Kubu, Irānu un Libiju.

- 4.13. Atbilstoši vadlīniju 4.8. punktā minētajam principam atkāpes no OFAC sankciju piemērošanas ir pieļaujamas, pamatojoties uz 1996. gada 22. novembra Padomes Regulu (EK) Nr. 2271/96, ar ko paredz aizsardzību pret trešās valsts pieņemtu tiesību aktu eksteritoriālas piemērošanas sekām un no tiem izrietošām vai ar tiem pamatotām darbībām un, ja tas ir atbilstoši ASV spēkā esošiem izņēmumiem no sankciju programmu tvēruma.
 - 4.14. Atkāpes no OFAC sankciju piemērošanas nav piemērojamas, ja darījums ir ASV dolāros vai skar ASV teritoriālo jurisdikciju.
-

Vadlīnijas par paaugstināta riska jurisdikcijām

- 5.1. Finanšu institūcijas apņemas ievērot Asociācijas Vadlīnijās par paaugstināta riska jurisdikcijām (turpmāk – Vadlīnijas) noteiktos sadarbības ierobežojumus ar valstīm vai jurisdikcijām, kurām piemīt paaugstināts AML/CFT risks.
- 5.2. Finanšu institūcijas vienlaikus izprot Latvijā saistošo normatīvo aktu prasības, tajā skaitā Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumu un 1996. gada 22. novembra Padomes regulu (EK) Nr. 2271/96, ar ko paredz aizsardzību pret trešās valsts pieņemtu tiesību aktu eksteritoriālas piemērošanas sekām un no tiem izrietošām vai ar tiem pamatotām darbībām⁸, kas aizliedz ES nodibinātām juridiskām personām izpildīt noteiktas ASV pieņemto sankciju programmas pret Kubu, Irānu un Lībiju.
- 5.3. Asociācija nodrošina, lai, izpildot Vadlīnijas, netiktu pieļauti Konkurences likuma vai ES tiesību normu konkurences tiesību jomā pārkāpumi. Asociācijas Vadlīniju iniciatīva saskaņota ar Konkurences padomi.
- 5.4. Sadarbība ar jurisdikcijām, kurās ir būtiski trūkumi AML/CFT jomā⁹ vai kurām noteiktas starptautiskas, nacionālas vai eksteritoriālas sankcijas, rada nozīmīgus atbilstības riskus kredītiestādēm. Finanšu institūcijas apzinās, ka darījumu pastāvīga kontrole, kas ir būtiska šī riska mazināšanas metode, ne vienmēr ir pietiekami efektīva.
- 5.5. Apzinoties šo risku, Finanšu institūcijas nesniegs finanšu pakalpojumus juridiskām un fiziskām personām, kuras Finanšu darbības darba grupa FATF noteikusi par augsta riska jurisdikcijām vai tādām, kas nesadarbojas (High-risk and Non-Cooperative Jurisdictions).
- 5.6. Finanšu institūcija, veicot valsts vai jurisdikciju riska izvērtējumu un lemjot par sadarbību ar klientu, īpašu piesardzību attiecina arī uz citām Vadlīniju 5. punktā nenorādītām valstīm un jurisdikcijām, kurās ir būtiskas nepilnības AML/CFT jomā, un kuras dažādos starptautiski atzītos publiskos vai komerciāli veidotos un uzturētajos sarakstos atrodas riskantākajā ranga daļā.
- 5.7. Sadarbības ierobežojumi neattiecas uz maksājumu kontu ar pamatfunkcijām, kas nepieciešams, piemēram, fiziskām personām, kuras ES ir ieguvušas bēgļa vai patvēruma meklētāja statusu vai citādi likumīgi uzturas ES.
- 5.8. Esošajiem Finanšu institūciju klientiem, kuri reģistrēti Vadlīniju 5.5. punktā norādītajās valstīs un jurisdikcijās, Finanšu institūcijas nosaka saprātīgus pārejas periodus jau uzsākto darījumu attiecību izbeigšanai.

⁸ Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 309, 29.11.1996., 1. – 6. lpp.

⁹ High-risk and non-cooperative jurisdictions. Pieejams: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>.

Informācijas apmaiņas pamatprincipi starp finanšu institūcijām saistībā ar NILLTPFNL piemērošanu

- 6.1. Finanšu institūcijas, kas atbilst NILLTPFNL sniegtajai kredītiestādes definīcijai, pamatojoties uz NILLTPFNL 44. panta otro un ceturto daļu, regulāri un konsekventi apmainās ar informāciju par klientiem, ar kuriem izbeigtas darījuma attiecības vai atteikts tās uzsākt sakarā ar NILLTF risku (*private – private information sharing*).
- 6.2. Finanšu institūcijas ņem vērā šādus galvenos principus un labo praksi:
 - 6.2.1. sniedz, patiesu un precīzu informāciju, kā arī nodrošina tās aktualizāciju;
 - 6.2.2. apmainās tikai ar informāciju, kas ir saistīta ar NILLTF riskiem;
 - 6.2.3. saņemto informāciju izmanto savās kontroles sistēmās atbilstoši to definētajām procedūrām;
 - 6.2.4. dokumentē informācijas izmantošanu tā klienta, kuru skar saņemtā informācija, izpētē;
 - 6.2.5. saņemto informāciju neizmanto kā automātisku pamatu, lai nesadarbotos ar klientu vai iespējamo klientu.
- 6.3. Ja klients atteicies aizpildīt vai iesniegt kādu dokumentu, kas nepieciešams NILLTPFNL prasību izpildei, vai valsts ar normatīvā akta starpniecību vai finanšu institūcija pieņēmusi lēmumu neuzņemties noteikta veida riskus (klientus), finanšu institūcijas ar informāciju par attiecīgajām personām saskaņā ar NILLTPFNL 44. panta otro un ceturto daļu neapmainās, ja nav aizdomas par iespējamo NILLTF.
- 6.4. Finanšu institūcija sniedz tādu informāciju, lai saskaņā ar NILLTPFNL noteikto varētu identificēt personu, par kuru notiek informācijas apmaiņa, kā arī argumentētu un īsu pamatojumu par NILLTF risku, kas konkrētajā gadījumā bija par pamatu sadarbības neuzsākšanai vai pārtraukšanai.
- 6.5. Finanšu institūcija norāda arī ar klientu saistītās personas – patiesā labuma guvējus, pilnvarotās personas vai citas ar klientu saistītās personas, ja viņu loma ir nozīmīga NILLTF riskam konkrētajā gadījumā (norādot to pamatojumā).
- 6.6. Informāciju strukturē pārskatāmi. Informācijas apmaiņa notiek elektroniskā veidā, izmantojot šifrētu drošības risinājumu, kas nodrošina FKTK normatīvo aktu prasības. Finanšu institūcijas informācijas nosūtīšanai var izmantot arī automatizētus risinājumus.
- 6.7. Informācijas apmaiņa notiek regulāri, bet ne retāk kā reizi mēnesī, un konsekventi saskaņā ar šo vadlīniju 6.2. punktu (bez selektīvas pieejas). Finanšu institūcijas var prasīt sniegt papildu informāciju, izmantojot 6.6. punktā paredzēto veidu. Atbildi uz individuālu pieprasījumu sniedz pēc iespējas īsākā laikā.
- 6.8. Apmaiņas adresu sarakstu un, ja nepieciešams, informācijas apmaiņas formas, saziņā ar finanšu institūcijām uztur Asociācija. Izpildot šo uzdevumu, Asociācija nav tiesīga apstrādāt personas datus.
- 6.9. Finanšu institūcija nosaka vienu vai vairākus darbiniekus, kuri ir tiesīgi veikt attiecīgās informācijas apmaiņu vai iepazīties ar to, un nodrošina, ka viņu kompetence un atbildības līmenis ir pietiekams, tostarp personas datu aizsardzības jautājumos.
- 6.10. Saņemto informāciju izmanto tikai NILLTF risku pārvaldībai. Saņemto informāciju un ziņas par informācijas nosūtīšanas faktu glabā laiku, kamēr finanšu institūcija uztur darījuma attiecības ar klientu, par kuru saņemta informācija saskaņā ar NILLTPFNL 44. panta otro un ceturto daļu. Ja ar klientu izbeidz darījuma attiecības vai veic gadījuma rakstura darījumu, informāciju glabā laiku, kāds pēc darījuma attiecību izbeigšanas vai gadījuma rakstura darījuma NILLTPFNL noteikts attiecībā uz klienta izpēti informāciju.
- 6.11. Finanšu institūcija piesardzīgi izturas pret pieeju, ka ilgstoši tiktu glabāta informācija par fiziskajām personām, kas saņemta no citām finanšu institūcijām saskaņā ar NILLTPFNL 44. panta otro un ceturto daļu un satur tādu personu datus, kas informācijas saņemšanas dienā nav finanšu institūcijas klienti vai ar šiem klientiem saistītās personas. Ja šādi dati tiek glabāti un finanšu institūcija ir dokumentējusi atbilstošu tiesisko pamatojumu, un attiecīgos datus nenodod izmantošanai ārpus Latvijas.
- 6.12. Ja finanšu institūcija, kas par konkrētu klientu ir sniegusi informāciju citām finanšu institūcijām saskaņā ar NILLTPFNL 44. panta otro un ceturto daļu, iegūst citu informāciju, kas dod pamatu secināt, ka nosūtītā informācija bijusi kļūdaina, tā nekavējoties atsauc sniegto informāciju citām finanšu institūcijām šajā daļā.

Pretkorupcijas politika un politiskās darbības ierobežojumi

- 7.1. Apzinoties, ka Nacionālajā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma finansēšanas risku novērtēšanas ziņojumā kā viens no būtiskākajiem draudiem ir atzīta korupcija un kukuļošana, finanšu institūcijas apņemas nodrošināt pilnīgu neiecietību pret korupciju, proti, finanšu institūcijas pašas nepieļauj korupciju savā darbībā, kā arī netiek izmantotas finanšu darījumiem, kas saistīti ar korupciju, tai skaitā komerciālo korupciju.
- 7.2. Korupcija šo Vadlīniju izpratnē ir jebkādu labumu jebkurā formā piedāvāšana, pieņemšana, apsolišana vai nodošana tieši vai pastarpināti, lai ietekmētu Finanšu institūcijas vai to pārstāvoša darbinieka rīcību vai lēmumu (piemēram, komerciālā uzpirkšana, kukuļdošana), Finanšu institūcijai labvēlīga lēmuma pieņemšanu vai iepriekšminētās darbības, ko veic pats klients un šajās darbībās tieši vai pastarpināti izmanto finanšu sektora sniegtos pakalpojumus vai iespējas (piemēram, neatļauta labuma saņemšanai vai nodošanai). Korupcija šo Vadlīniju izpratnē ir arī nelikumīga politisko partiju finansēšana.
- 7.3. Šīs Vadlīnijas attiecas uz Finanšu institūciju darbību Latvijas teritorijā un ārpus tās (filiāles, pārstāvniecības u.tml.) un nosaka trīs rīcības virzienus:
 - 7.3.1. principus Finanšu institūcijai kā komersantam (7.5. – 7.7. punkts);
 - 7.3.2. principus Finanšu institūcijai darbiniekiem (7.8. – 7.12. punkts);
 - 7.3.3. principus Finanšu institūcijai, veicot klientu izpēti un uzraudzību (7.13. – 7.16. punkts).
- 7.4. Šo vadlīniju 7.5., 7.6., 7.8., 7.9. un 7.11. punktā minētās politikas un procedūras apstiprina attiecīgās Finanšu institūcijas padome. Finanšu institūcijas padome apstiprina arī profesionālās uzvedības principus (ētikas kodekss), un attiecīgās politikas un procedūras var būt tā sastāvdaļa. Finanšu institūcijas padome tiek regulāri informēta par to izpildi, kā arī tiek nodrošināts, ka trauksmes cēlēji informāciju var nodot arī tieši padomei.
- 7.5. Finanšu institūcijas identificē korupcijas riskus un ņem tos vērā iekšējo procedūru izstrādē, uzrauga šo risku iestāšanās iespējamību, apmāca darbiniekus, lai viņi paši neveiktu koruptīvas darbības saistībā ar darba pienākumu izpildi un spētu identificēt iespējamus korupcijas gadījumus klientu darbībās. Finanšu institūcijas savā ikdienas komercdarbībā ievēro labākos korporatīvos standartus korupcijas nepieļaušanai.
- 7.6. Finanšu institūcijas ievēro politisko neitralitāti. Finanšu institūcijas neatkarīgi no tā, vai likums attiecīgajā valstī atļauj vai aizliedz juridiskām personām ziedot politiskajām partijām, pašas neziedo un citādi nedz tieši, nedz netieši finansiāli neatbalsta politiskās partijas. Finanšu institūcijas augstākā vadība (valde, padome un cita augstākā vadība Kredītiestāžu likuma izpratnē) neveic ziedojumus politiskajām partijām, lai iegūtu priekšrocības vai ietekmi politiskajā procesā, vai ietekmētu kāda lēmuma pieņemšanu.
- 7.7. Finanšu institūcijas apņemas sponsorēšanu neizmantojot darbībām, kas varētu negatīvi ietekmēt finanšu sektora reputāciju.
- 7.8. Finanšu institūcija, konstatējot darbinieka koruptīvu rīcību, to izmeklē un izskata finanšu institūcijas augstākās vadības līmenī, bez vilcināšanās par to informē atbildīgās valsts institūcijas saskaņā ar krimināltiesību normām, savu rīcību un pamatojumu dokumentējot.
- 7.9. Apzinoties, ka nesamērīgas un situācijai neatbilstošas dāvanas ir uzskatāmas par korupcijas veidu, Finanšu institūcijas ievieš atbilstošas politikas pieņemamu nebūtisku nefinansiālu labumu pieņemšanai, kas ietver dāvanu un citu labumu sniegšanas un saņemšanas principus un kārtību. Finanšu institūcijas apņemas nodrošināt, ka visos gadījumos, kad tiek sniegtas vai saņemtas dāvanas, netiek ietekmēta lēmumu pieņemšanas objektivitāte vai citādi radīts interešu konflikts.

- 7.10. Finanšu institūcijas atzīst, ka piedalīšanās klientu vai Finanšu institūcijas sadarbības partneru mārketinga un mācību pasākumos, kuru dalības izdevumus sedz klients vai sadarbības partneris un šos pasākumus neorganizē Asociācija, var kaitēt finanšu institūcijas objektivitātei un reputācijai. Finanšu institūcijas savās iekšējās politikās un procedūrās nosaka principus samērīgai dalībai šādos pasākumos. Šie principi ietver vismaz to, ka pasākumos var piedalīties, ja tas ir saistīts ar Finanšu institūcijas biznesu un nav tikai biznesa izklaide, kā arī netiek ietekmēta lēmumu pieņemšanas objektivitāte vai citādi radīts interešu konflikts.
- 7.11. Izstrādājot un ieviešot šīs politikas, Finanšu institūcijas nosaka maksimālo pieļaujamo vērtību (vērtības sliekšnis) dāvanu vai biznesa izklaides sniegšanai un saņemšanai, kā arī nosaka, ka naudas sniegšana vai saņemšana ir stingri aizliegta. Finanšu institūcijas var ieviest *Zero-Gift-Policy* politiku.
- 7.12. Finanšu institūcijas valsts un pašvaldību institūciju un publiskas personas kapitālsabiedrību amatpersonām un darbiniekiem nepasniedz nekādas dāvanas vai par pamatu ņem dāvanas definīciju un to, kas nav uzskatāms par dāvanu, atbilstoši likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteiktajam.
- 7.13. Situācijās, kad finanšu institūcijas rīcībā esošā informācija liecina par klienta koruptīvu rīcību (tai skaitā gadījumos, kad nav viennozīmīgu pierādījumu), Finanšu institūcija izvēlas lielākās piesardzības scenāriju, lemjot par to, vai un kādi finanšu pakalpojumi klientam ir pieejami.
- 7.14. Finanšu institūcijas neaprobežojas tikai ar politiski nozīmīgas personas definīciju, bet ņem vērā arī citus riskus, lai noteiktu, vai persona, kura, lai arī formāli neatbilst politiski nozīmīgas personas definīcijai, tomēr, ņemot vērā viņas amata pienākumus, ir pakļauta korupcijas riskam un ir pastiprināti uzraugāma atbilstoši Finanšu institūcijas iekšējām procedūrām.
- 7.15. Finanšu institūcijas vismazāko šaubu gadījumā par korupciju vai personas labklājības izcelsmi neuzsāk un neuztur darījuma attiecības ar ārvalstu politiski nozīmīgām personām vai viņu ģimenes locekļiem, vai cieši saistītām personām neatkarīgi no tā, vai šīs personas deklarējušas savu pastāvīgo dzīvesvietu Eiropas Savienībā.
- 7.16. Ja pastāv kaut mazākās šaubas par klienta darījumu caurskatāmību, Finanšu institūcija var ierobežot finanšu pakalpojumu pieejamību, tostarp izbeigt darījuma attiecības ar klientu un ziņot normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, ja klienta veiktie darījumi liecina par iesaistīšanos koruptīvās darbībās (piemēram, lieli un neizskaidrojami skaidras naudas darījumi vai klienti, kuri piedalās publiskajos iepirkumos, vai valsts uzņēmumi, kas veic maksājumus čaulas veidojumiem vai ar pasūtītāja amatpersonām saistītām personām).
-

Vadlīnijas neatkarīgai ārējai finanšu institūcijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas sistēmas pārbaude

- 8.1. Vadlīnijas neatkarīgai ārējai finanšu institūcijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas sistēmas pārbaudei (turpmāk – Vadlīnijas) nosaka principus, kā izvēlēties neatkarīgu ārēju pārbaudes veicēju, tā kvalifikāciju un pārbaudes tvērumu.
- 8.2. Vadlīniju mērķis ir veicināt Finanšu institūciju vienotu, savstarpēji salīdzināmu pieeju attiecībā uz FKTK 2016. gada 23. septembra normatīvo noteikumu Nr. 154 “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi” piemērošanu, nodrošinot neatkarīgas ārējās pārbaudes AML/CFT sistēmas jomā un vienlaikus sasniedzot augstus integritātes standartus.
- 8.3. Vadlīnijas detalizētāk atklāj Asociācijas AML/CFT politikā noteiktos principus, precizējot Finanšu institūciju nostāju attiecībā uz neatkarīgām ārējām pārbaudēm AML/CFT jomā.
- 8.4. Pārbaudes veicējs ir juridiska persona, kura atbilst vadlīnijās noteiktajiem kritērijiem.
- 8.5. **Neatkarīga ārējā pārbaudes veicēja izvēle**
 - 8.5.1. Neatkarības kritērijs ir ievērots, ja, izvēloties ārējo pārbaudes veicēju, Finanšu institūcija pārlicinās, ka nepastāv interešu konflikts.
 - 8.5.2. Vērtējot pārbaudes veicēju – juridisku personu –, atsevišķi novērtē iespējamus interešu konfliktus attiecībā uz fiziskām personām (ekspertiem), kuras faktiski veiks pārbaudi, sniegs viedokli, izdarīs secinājumus un slēdzienus.
 - 8.5.3. Uzskatāms, ka neatkarības kritēriji nav ievēroti, ja konstatē šādas konflikta situācijas, piemēram:
 - 8.5.3.1. pārbaudes veicējs ir ar Finanšu institūciju saistīta persona;
 - 8.5.3.2. samaksas nosacījumi ir atkarīgi no pārbaudes rezultāta;
 - 8.5.3.3. pēdējo 36 mēnešu laikā pārbaudes veicējs ir piedalījies Finanšu institūcijas AML/CFT iekšējās kontroles sistēmas ieviešanā, Finanšu institūcijas procedūru un politiku izstrādē, Finanšu institūcijas IT risinājumu izstrādē un kalibrācijā, testēšanā u.tml.
 - 8.5.4. Interešu konflikta riska novērtējuma procesu dokumentē, tajā skaitā Finanšu institūcijas lūdz potenciālo pārbaudes veicēju rakstiski apliecināt faktu, ka pārbaudes veicēja rīcībā nav ziņas vai faktu, kas varētu radīt interešu konflikta situāciju. Finanšu institūcijas veic piesardzības pasākumus, lai pārlicinātos par pārbaudes veicēja rakstiskā apliecinājuma (deklarācijas) patiesumu.
 - 8.5.5. Vērtējot interešu konflikta risku, Finanšu institūcijas atturas no situācijām, kuras var dažādi interpretēt un radīt aizdomas par pārbaudes veicēju objektivitāti un neatkarību.
 - 8.5.6. Neviennozīmīgu situāciju gadījumā Finanšu institūcijas lūdz FKTK viedokli.
- 8.6. **Pārbaudes veicēja kvalifikācija**
 - 8.6.1. Kvalifikācijas kritērijus AML/CFT jomā vērtē gan individuāli, gan kolektīvi. Piemēram, attiecībā uz kolektīvām zināšanām, kad pārbaudes veicēji darbojas vismaz divu cilvēku komandā, viens var būt zvērināts revidents, otrs – sertificēts AML/CFT eksperts.
 - 8.6.2. Nosakot pārbaudes veicēja kvalifikāciju pārbaudēm AML/CFT jomā, nepietiek konstatēt, ka pārbaudes veicējs ir, piemēram, zvērināts revidents vai zvērinātu revidentu sabiedrība, kas specializējusies finanšu pārskatu pārbaudēs. Pārbaudes veicējam ir jābūt pierādāmai pieredzei AML/CFT jomā. Vērtējot atbilstību AML/CFT IT sistēmu pārbaudēm, papildu AML/CFT kompetencei pārbaudes veicējiem kolektīvi ir jābūt pietiekamai un pierādāmai kompetencei AML/CFT riska pārvaldības IT sistēmu pārbaudžu veikšanā.
 - 8.6.3. Ja Finanšu institūcijā ir būtisks darījumu īpatsvars ASV dolāros¹⁰ attiecībā uz AML/CFT sertifikāciju, pārbaudes veicējam individuāli vai pārbaudes veicēju grupai kolektīvi ir jābūt kvalificētam(-iem) ASV. Tas nozīmē, ka pārbaudes veicējiem ir pierādāmas zināšanas, kas apliecina pārbaudes veicēja pieredzi un kompetenci ne tikai starptautiskos AML/CFT jautājumos, bet arī AML/CFT jautājumos, kas saistīti ar ASV normatīvu un standartu prasībām.

¹⁰ Klientu un/vai klientu PLC īpatsvars no NVS valstīm, jo NVS valstīs ir būtisks darījumu īpatsvars ASV dolāros

8.7. **Pārbaudes tvērums**

- 8.7.1. Pārbaudžu tvērums 18 mēnešu periodā iekļauj vismaz:
 - 8.7.1.1. Finanšu institūcijas NILLTF risku novērtējumu;
 - 8.7.1.2. iekšējās kontroles sistēmas elementus AML/CFT jomā¹¹, tajā skaitā speciālu pārbaudi par AML/CFT IT lietojumprogrammām;
 - 8.7.1.3. AML/CFT atbildīgo darbinieku funkciju sadalījumu;
 - 8.7.1.4. AML/CFT apmācības;
 - 8.7.1.5. iekšējās un ārējās AML/CFT pārbaudes, darbības atbilstības kontroles funkcijas pārbaudes u.c.;
 - 8.7.1.6. iepriekš veiktu neatkarīgu pārbaudžu rezultātu un rekomendāciju ieviešanas izpildes statusu.
- 8.7.2. Vienas pārbaudes tvērums var iekļaut visu vai tikai daļu no minētajām jomām, tomēr Finanšu institūcijas nodrošina, ka 18 mēnešu periodā visas jomas ir pārbaudītas.
- 8.7.3. Par pārbaudes perioda atskaites punktu uzskata pēdējās visaptverošās pārbaudes rezultātu ziņojuma datumu.
- 8.7.4. Analizējot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas risku novērtējumu, īpašu uzmanību pievērš risku mazinošo pasākumu un kontroļu samērībai ar klientiem, produktiem un pakalpojumiem, to piegādes kanāliem un riska līmeni, kas piemīt darbības ģeogrāfijai.
- 8.7.5. Pārbaudes aptver minēto jomu atbilstību ārējiem normatīviem un starptautiskiem standartiem, tajā skaitā FATF rekomendācijām, Asociācijas AML/CFT politikai un vadlīnijām, kā arī citiem nozares standartiem.
- 8.7.6. Ja Finanšu institūcijā ir būtisks darījumu īpatsvars ASV dolāros, pārbaude aptver arī atbilstību ASV normatīviem un standartiem, ciktāl tie nav pretrunā ar ES un Latvijas normatīvo aktu prasībām.

8.8. **Finanšu un kapitāla tirgus komisijas informēšana**

- 8.8.1. Lai mazinātu risku, ka izvēlētais pārbaudes veicējs vai pārbaudes tvērums ir neatbilstošs vai nepietiekams, Asociācija iesaka Finanšu institūcijai koordinēt savus lēmumus un darbību ar FKTK.
- 8.8.2. Pirms pārbaudes veicēja atbilstības noteikšanas procedūras uzsākšanas Asociācija iesaka veikt koordināciju ar FKTK.
- 8.8.3. Neatkarīgu pārbaudi var neveikt, ja pēdējo 18 mēnešu laikā pilnu AML/CFT pārbaudi veikusi FKTK, un to rakstiski saskaņo ar FKTK.
- 8.8.4. Ja FKTK pārbaudes apjoms ir ierobežots (tematiskā pārbaude), šo vadlīniju 8.8.3. punktā minēto nosacījumu nevar piemērot. Tas pats attiecināms uz FKTK neklātienas pārbaudēm.

8.9. **Pārbaudes rezultāti un trūkumu novēršana**

- 8.9.1. Ziņojumā vadībai par neatkarīgas pārbaudes gaitā konstatētajām nepilnībām ir jābūt atspoguļotam attiecīgā procesa turētāja viedoklim. Pārbaudes veicējam ir jāpaskaidro sava rekomendācija, un procesa turētājam ir jāsaprot rekomendācijas jēga.
- 8.9.2. Pēc pārbaudes sagatavo trūkumu novēršanas plānu, kuru izskata un apstiprina Finanšu institūcijas valde, par to informējot Finanšu institūcijas padomi, kā arī paredzot attiecīgu finansējumu plāna izpildei, ja tas nepieciešams.
- 8.9.3. Pēc trūkumu novēršanas plāna apstiprināšanas Finanšu institūcijas valde pastāvīgi seko plāna izpildes gaitai un termiņiem.

¹¹ AML/CFT iekšējās kontroles sistēmas elementu kopums katrā Finanšu institūcijai var būt atšķirīgs un izveidots, pamatojoties uz biznesa modeli un AML/CFT risku novērtējumu. Minimālais AML/CFT iekšējās kontroles sistēmas elementu kopums ir definēts normatīvajos aktos.

AML	Anti Money Laundering
AML/CFT	noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko, nacionālo un eksteritoriālo sankciju ievērošana
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
FINANŠU INSTITŪCIJA	Asociācijas biedrs vai asociētais biedrs
CAMS	Certified Anti-Money Laundering Specialist
CFT	Combating the Financing of Terrorism
ES	Eiropas Savienība
FATF	Financial Action Task Force
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
IT	informācijas tehnoloģijas
ASOCIĀCIJA	Latvijas Finanšu nozares asociācija
MLRO	Money Laundering Reporting Officer
NILLTF	noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma finansēšana
NILLTPFNL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
OFAC	Office of Foreign Assets Control
PLG	patiesais labuma guvējs

Vadlīnijas pieņemtas 2017. gada oktobrī, atjauninātas 2018. gada oktobrī un 2020. gada jūnijā.